

SÆRSKILT SÅRBARE ELEVER |

SKOLENS ANSVAR

Hvordan vi voksne tolker, forstår eller eventuelt feiltolker, overser eller bortforklarer elevers atferdsuttrykk, har betydning for skolens pedagogiske praksis og skolemiljøtiltak. Det varierer hvordan barn og unge møter miljømessige og relasjonelle utfordringer. Derfor er det viktig at skolen er fleksibel og viser skjønn i tilpasningene til de enkelte elevene.

- Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med en særskilt sårbarhet.
- Disse elevene er i risiko for å bli utsatt for mobbing og andre krenkelser.
- Elevens sårbarhet får konsekvenser for hva som er egnede tiltak.
- Et godt læringsmiljø beskytter mot økt sårbarhet.

HOLDNINGER

De voksnes holdninger er viktige i skolens arbeid med elever med særskilt sårbarhet.

Hvordan vi i skolen forstår og tolker sårbarhet, avgjør hvordan vi handler og hva vi sier, eller ikke sier. Vær oppmerksom på at voksne som bagatelliserer elevens opplevelser, kan oppleves som krenkende av elever med særskilt sårbarhet.

Eksempler på bagatellisering kan være å si eller tenke ting som «han/hun må bare ta seg litt sammen».

KUNNSKAP

Skolen MÅ kjenne til ulike faktorer som kan øke sårbarheten hos barn og unge. De faktorene kan en ofte dele opp i sårbarhetsfaktorer knyttet til:

Det individuelle (sykdom – diagnose – temperament - språkvansker mm.)

Familie (omsorgssvikt - psykisk sykdom – samlivsbrudd – rus - høyt konfliktnivå mm.)

Jevnaldrende (mobbing - utfordring i å etablere og bli i stabile vennerelasjoner mm.)

Miljø (fattigdom – kriminalitet - mangel på sosialt nettverk mm.)

Sårbarhetsfaktorene blir forsterket hvis eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Motsatt vil et godt læringsmiljø beskytte mot økt sårbarhet.

Elever med særskilt sårbarhet er også sårbare på nett og har større risiko for å føle seg plaget av negative digitale hendelser.

KJENNETEGN PÅ SÅRBARHET

Sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar.

Noen elever kan være utagerende, mens andre elever lukker fortvilelse, utrygghet og sårbarhet inne i seg og blir stille.

Andre igjen kan vise ulike uttrykk i forskjellige situasjoner. De kan ha både innagerende og utagerende uttrykk ut i fra hvilken kontekst de er i, og hvilke mennesker de er sammen med.

Noen elever kan se ut som om de har det helt fint. Disse elevene er gode til å tilpasse seg andres forventninger slik at ingen merker noe ved første øyekast.

TILTAK I SKOLEN

Trygghet (for eleven en forutsetning med trygghet for å ta inn ta til seg, bearbeide og anvende kunnskap. Sårbarhet henger sammen med utrygghet)

Samtaler (alltid den voksnes ansvar å utvikle positiv relasjon. Voksne må ha høy bevissthet/være sensitive i arbeidet med relasjonsbygging til alle elever og i særlig grad til elever med særskilt sårbarhet)

Klasseledelse (tydelig og varm klasseledelse forebygger krenkelser/utrygghet. I forhold til ekstra sårbare elever er det særlig viktig at de voksne i samme klasse er samsnakket for å gi forutsigbarhet/trygghet)

Verdier (ha fokus på inkludering og raushet, dette skaper ofte VI-klasser)

Mestring (mestringsopplevelser er viktig for god psykisk helse. Viktig at skolen sammen med eleven finner ut av hvilke fag, situasjoner og relasjoner som kan fremme mestring, og legger til rette for dette)

Sosial kompetanse (skolen skal bidra til at elevene utvikler sosiale ferdigheter som samarbeid, selvkontroll, ansvar, positiv selvhevdelse og empati for andre. Sosial kompetanse kan læres og må sees i sammenheng med den faglige kompetansen)

Elevgruppetiltak (elever med særskilt sårbarhet ha nytte av å trygges i mindre grupper. Kan være periodiske elevgruppetiltak hvor en jobber med for eksempel selvtillit og egne grenser, mobbing, vennskap, hvordan en kan møte gruppepress ol.)

Foreldreinvolvering (skolen møter et mangfold av foreldre. Foreldre som gir alt, foreldre som strever og foreldre som selv er sårbare. Det er uansett viktig at skolen strekker seg langt for å få til et godt samarbeid med foreldrene. Skolen er alltid den profesjonelle parten, og må ikke begrunne manglende fremgang med individuelle faktorer ved barnet eller foreldrene)

PRAKSIS PÅ TYSVÆRVÅG

Dere skal etter hvert sitte sammen i grupper og diskutere noen refleksjonsspørsmål.

Men før dere gjør det, tenk utfra Tysværvåg barne- og ungdomsskole sin nåværende praksis og diskuter følgende:

1. Hvordan sikrer vi at vi fanger opp disse elevene pr. i dag? (i timer, i pauser, før/etter skoletid ol.)
2. Hvilket ansvar tar en som timelærer, kontaktlærer, sosialrådgiver, fagarbeider, ledelse mfl.?

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

1. Hva er særskilt sårbarhet?
2. Hvordan kan vi fange opp elever med særskilt sårbarhet?
3. Hvordan kan vi i skolen redusere sårbarhetsfaktorer?
4. Hvordan kan vi styrke beskyttelsesfaktorer?
5. Hvordan kan vi gi elevene mestringsopplevelser?
6. Hvordan kan vi bidra til å bygge motstandskraft mot negative digitale hendelser?